28/08/2022

Συνθήκη Ειρήνης μετά της Τουρκίας – Αναλύσεις για τη Συνθήκη της Λωζάνης

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Καθ. Αθανάσιος Αγγελόπουλος

Καθ. Γεώργιος Νεκτάριος Λόης

Συνθήκη Ειρήνης μετά της Τουρκίας, υπογραφείσα, τη 24η Ιουλίου 1923, εν Λωζάννη – Αναλύσεις – Κρίσεις – Αξιολογήσεις επί του κειμένου της Συνθήκης της Λωζάννης.

Παρατίθεται το Β΄ μέρος της μελέτης των Καθηγητών Αθανασίου Αγγελόπουλου (*Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Δ/νων Σύμβουλος ΙΕΘΠ) και Γεωργίου Νεκταρίου Λόη* (*Επίκ. Καθηγητή Παν/μίου Singidunum Βελιγραδίου, Συμβούλου Καθ. Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και Προέδρου του Ιδρύματος Εθνικού και Θρησκευτικού Προβληματισμού παρ. Πάτρας*) για τη Συνθήκη της Λωζάνης, που αφορά τον Έβρο, τα Νησιά, την αποστρατικοποίηση, τις υπερπτήσεις κ.α.

Ειδικώτερα, στο «ΜΕΡΟΣ Α΄. ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ. ΤΜΗΜΑ 1. ΕΔΑΦΙΚΟΙ ΟΡΟΙ. Άρθρα 2 έως 22. Και ΕΙΔΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ Άρθρον 27 «Θρησκευτικαί Μουσουλμανικαί Αρχαί».

1. Εισαγωγικά.
Προς απόδειξη του ζητουμένου, μας ενδιαφέρουν για τους «ΕΔΑΦΙΚΟΥΣ ΟΡΟΥΣ» και τις «ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ» τα άρθρα 2, 4, 5, 6, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 27. Αφορούν σε 8 επίκαιρα στις μέρες μας ζητήματα. Προέκυψαν αυτά, λόγω τουρκικού πρωτοβούλου αναθεωρητισμού – νεοοθωμανισμού ή υποκειμενικής ερμηνείας όρων της Συνθήκης της Λωζάννης. Αυτής, κατ' επιλογή, άλλοτε γίνεται επίκληση και άλλοτε αναθεώρηση, μονομερώς, με άκριτες και επίπλαστες λεκτικές «διπλωματικές κορώνες».

Αφορούν, συγκεκριμένα: στα χερσαία σύνορα, στον Έβρο – Άρδα, μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, πρώτον• στα θαλάσσια σύνορα των δύο χωρών, μεταξύ των Μικρασιατικών ακτών και Αιγαίου Πελάγους, δεύτερον• στις υπερπτήσεισειδικότερα στο θαλάσσιο σύνορο μεταξύ ακτών Ασιατικών και Βορειοανατολικού Αιγαίου Πελάγους, στην Νησιωτική Ελλάδα, τρίτον• στην ασφάλεια, δηλ. στην «εξασφάλισιν της ειρήνης» των νησιών του Βορειοανατολικού Αιγαίου στην Νησιωτική Ελλάδα, τέταρτον• στα νησιά Ίμβρος και Τένεδος, πέμπτον• στα Δωδεκάνησα, έκτον• στην Κύπρο καιέβδομο• στις «Θρησκευτικές Μουσουλμανικές Αρχές».

2. Αναλύσεις – Κρίσεις – Αξιολογήσεις στο επίσημο κείμενο της Συνθήκης της Λωζάννης 1923, στο «ΤΜΗΜΑ 1. ΕΔΑΦΙΚΟΙ ΟΡΟΙ».

2α. Το χερσαίο σύνορο Έβρου – Άρδα μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας. Περί αυτού ο λόγος, επιλέξει, στο «Άρθρον 2. Από του Ευξείνου Πόντου προς το Αιγαίον τα σύνορα τής Τουρκίας ορίζονται ως έπεται (όραχάρτην, υπ' αρ. 1). 1ον) Μετά της Βουλγαρίας... 2ον) Μετά της Ελλάδος... ο ρους του Έβρου, ...ο ρους του Άρδα... εκείθεν μέχρι του Αιγαίου : ο ρους του Έβρου». Στο »Άρθρον 4» γίνεται η διευκρίνιση, επιλέξει : «εν περιπτώσει διαφοράς μεταξύ του κειμένου και του χάρτου ισχύει το κείμενον». Η διευκρίνιση ανατρέχει και στην επικαιρότητα, για το ποια αξία στο Διεθνές Δίκαιο έχουν οι σημερινοί – φαντασιόπληκτοι χάρτες, προβαλλόμενοι, το 2022, από τουρκικής πλευράς.

Η Συνθήκη προνοεί, εις εφαρμογή πιστή των αμέσως ανωτέρω, ότι («Άρθρον 5») «Επιτροπή οριοθετήσεως θέλει επιφορτισθή να χαράξη επί του εδάφους τα εν τω Άρθρω 2, εδ. 2, περιγραφόμενα σύνορα. Η Επιτροπή αύτη θα αποτελεσθή εξ ενός αντιπροσώπου της Ελλάδος, ενός αντιπροσώπου της Τουρκίας και ενός Προέδρου εκλεγομένου υπ' αυτών μεταξύ των υπηκόων τρίτης Δυνάμεως».

Από το 1923 ως το 2020 (Φεβρ. – Μάρτιος) ουδεμία σοβαρή αμφισβήτηση από πλευράς Τουρκίας υπήρξε για το χερσαίο αυτό Σύνορο της Συνθήκης της

Λωζάννης. Τον Φεβρουάριο – Μάρτιο του 2020, όμως, η Τουρκία, εμπράκτως και μεθοδευμένα, προσπαθεί να το αμφισβητήσει. Χρησιμοποιεί, ως γνωστό, το μεταναστευτικό – προσφυγικό πρόβλημά της, ως εργαλείο χαλαρώσεως του χερσαίου Συνόρου Έβρου – Άρδα.

Το ίδιο πράττει, υπό άλλες συνθήκες και άλλους λόγους, στα σύνορα με την Συρία και το Ιράκ, υπό το πρόσχημα της κουρδικής «τρομοκρατίας». Να λεχθεί ότι και τα σύνορα των προαναφερθεισών χωρών ορίσθηκαν από την ίδια Συνθήκη της Λωζάννης (βλ. Άρθρον 3, 1ον- μετά της Συρίας… 2ονκαιμετά του Ιράκ), με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την Τουρκία, ως εισβολέα.

Πώς η αμφισβήτηση για το χερσαίο Σύνορο Έβρου – Άρδα; Διακηρύσσει, αυθαιρέτως και μονομερώς, η Άγκυρα, το 2020, διά του Υπουργού Εσωτερικών, ότι το Σύνορο αυτό είναι ελεύθερο, δηλ. «ξέφραγο», και μεθοδεύει την οργανωμένη μετακίνηση, από Κωνσταντινούπολη προς το χερσαίο Σύνορο Έβρου – Άρδα, μεγάλου κύματος μεταναστών – προσφύγων, περίπου 1 εκ. και πλέον, για να εισέλθουν στην Ελλάδα. Η άμεση και έγκαιρη οργάνωση του φράχτη Έβρου – Άρδα, εις ακριβή και αμετάθετη εφαρμογή των μνημονευθέντων Άρθρων 2,4,5 της Συνθήκης της Λωζάννης, ματαίωσε και απέτρεψε την μονομερή, αναιδή και αυθαίρετη στο Διεθνές Δίκαιο, πολιτική της Άγκυρας. Κατά τα άλλα, δηλώνεται, ευκαίρως – ακαίρως, από την Άγκυρα ο πλήρης σεβασμός στην Λωζάννη από μέρους της Τουρκίας. Κάτι παρόμοιο προσπαθεί και τώρα, το 2022, να πράξει, εις μάτην όμως.

Εν τω μεταξύ, η Ε.Ε, επειδή εδώ πρόκειται και για το Σύνορό της, και όχι μόνο της Ελλάδος, ενισχύει τον φράχτη Έβρου – Άρδα με την frontex και άλλα σύγχρονα μέσα ειδικά. Έτσι, ανατράπηκαν οριστικά τα σχέδια της Άγκυρας αλλοιώσεως – αναθεωρήσεως, ετσιθελικά, στην πράξη, της Συνθήκης της Λωζάννης, ως προς το χερσαίο Σύνορο, με εργαλείο τον ανθρώπινο πόνο και δράμα της προσφυγιάς.
Και το γεωπολιτικό ερώτημα : Δεν γνωρίζει η Άγκυρα τα ανωτέρω άρθρα της Συνθήκης, πολύ περισσότερο, που, άλλοτε, επικαλείται μεγαλοφώνως την Συνθήκη, αλλά, άλλοτε, την παραβιάζει; Η απάντηση κείται στην νέα, εκπεφρασμένη, πολιτική – τακτική της Άγκυρας, σε συνάρτηση προς το νεοοθωμανικό αναθεωρητικό Δόγμα, που δεν είναι μόνο για εσωτερική κατανάλωση. Είναι η νέα εξωτερική πολιτική της Τουρκίας, εν προκειμένω, που βάλλει εκ συστήματος, κατά της Συνθήκης αυτής, όπου την βολεύει, αλλά και την επικαλείται, μεγαλοφώνως, όπου, πάλι, την εξυπηρετεί.

Το γεγονός μάς υπενθυμίζει την ανατολική νοοτροπία του άσπρου – μαύρου ή μαύρου -άσπρου και την λαϊκή προσφυή ρήση «εμένα με λένε ρίζο και όπως θέλω το γυρίζω». Πλην, η τακτική αυτή της Τουρκίας είναι πολύ καλά γνωστή στην

Διεθνή πολιτική – διπλωματική κονίστρα των Κρατών, και δη των Η.Π.Α. και της Ε.Ε. Για την Διεθνή Κοινότητα ισχύει ο όρος – Δόγμα του «ΠΡΟΟΙΜΙΟΥ» της Συνθήκης της Λωζάννης. Επιλέξει : «αι σχέσεις των Κρατών δέον να βασίζωνται επί του σεβασμού της ανεξαρτησίας και της κυριαρχίας των Κρατών». Αυτό πως βεβαιώνεται στην πράξη, πρωτίστως; Με τον »σεβασμό» των Συνόρων, όπως τα ορίζει, εν προκειμένω η Συνθήκη μας.
Αλήθεια, ο, ενίοτε, ομνύων στην Συνθήκη της Λωζάννης (π.χ. πρόσφατα, 23 Ιουλίου 2022) Πρόεδρος της Τουρκίας, τι λέγει και κρίνει και ερμηνεύει για το χερσαίο Σύνορο μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας; Μήπως υφέρπει επί του κειμένου της Συνθήκης, εν προκειμένω, κάποια ασάφεια; Παρ’ ότι και ο ίδιος ξεκαθαρίζει ότι «η Συνθήκη καθόρισε τα σύνορα»; Πάλι καλά! Πάντως, η Ελλάδα δεν είναι ούτε Ιράκ, ούτε Συρία, της Λωζάννης.

2β. Τα θαλάσσια σύνορα μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας στο Αιγαίο Πέλαγος, κατά τον ρου του Έβρου, σύμφωνα με το «Άρθρον 2, εδ. 2, Εκείθεν μέχρι του Αιγαίου: ο ρους του Έβρου».

Τα θαλάσσια σύνορα μεταξύ των δύο χωρών ορίζονται αυτά, κατ’ εξοχήν, επακριβώς στα «Άρθρα 6, 12 και 16». Επιλέξει: «Άρθρον 6… τα θαλάσσια σύνορα (της Τουρκίας) περιλαμβάνουσιτας νήσους και νησίδια τας κειμένας εις απόστασινμικροτέραν των τριών μιλλίων από της ακτής».Εδώ διαπιστώνεται lapsuscalami, που αποσαφηνίζεται στο «Άρθρον 12», επιλέξει : «…αι νήσοι, αι κείμεναι εις μικροτέραναπόστασιν των τριών μιλλίων της ασιατικής ακτής, παραμένουσιν υπό την τουρκικήνκυριαρχίαν». Υπονοούνται, φυσικά, «και νησίδια», του Άρθρου 6».

Τέλος, στο «Άρθρον 16» δίδεται, σαφέστατα, το συμπέρασμα των θαλασσίων συνόρων, δι’ειδικής, επί τούτου, επισήμου δηλώσεως της Τουρκίας, εκ τρίτου στο κείμενο της Λωζάννης, παραιτήσεως «παντός τίτλου και δικαιώματος πάσης φύσεως» επ’ αυτών. Γράφει : «Η Τουρκία δηλοί ότι παραιτείται παντός τίτλου και δικαιώματος πάσης φύσεωςεπί των εδαφών ή εν σχέσει προς τα εδάφη, άτινα κείνται πέραν των προβλεπομένων υπό της παρούσης Συνθήκης ορίων, ως και επί των νήσων, εκτός εκείνων ων η κυριαρχία έχει αναγνωρισθή αυτή (δηλ. τη Τουρκία) διά της παρούσης Συνθήκης». Υπενθυμίζουμε την διατύπωση του «Άρθρου 12 : αι νήσοι, αι κείμεναι εις μικροτέραναπόστασιν των τριών μιλίων της ασιατικής ακτής, παραμένουσιν υπό την τουρκικήν κυριαρχίαν».

Και το εύλογο ερώτημα: Τι περισσότερο χρειάζεται εδώ, από άποψη ορολογίας, τόσο διαυγές και σαφές, προς ακριβή προσδιορισμό του θαλασσίου συνόρου – ορίου, «εις μικροτέραναπόστασιν των τριών μιλλίων», μεταξύ της «ασιατικής ακτής» του νέου Κράτους της Τουρκίας της Λωζάννης και της Νησιωτικής

Επικράτειας της Ελλάδος; Ουδεμία, adhoc, τίθεται άλλη προϋπόθεση – δέσμευση, conditiosinequanon, προς τούτο. Να συναρτάται, δηλ. με κάτι άλλο, για να είναι ισχυρό και αμετάθετο το θαλάσσιο αυτό σύνορο.
Απόστρατοι Τούρκοι Στρατηγοί, πολύπειροι, επί του πεδίου, της συνοριακής θαλάσσιας αυτής καταστάσεως – statusquo, δήλωσαν, ευθαρσώς, προσφάτως (και μεταδόθηκε η δήλωσή τους τηλεοπτικά με του ίδιους επί της οθόνης) ότι, κατά την Συνθήκη της Λωζάννης, μόνο «τα τρία μίλλια από της ασιατικής ακτής παραμένουν υπό τουρκικήν κυριαρχίαν».

Αποδοκιμάσθηκαν οι δηλώσεις των ειδικών αυτών Τούρκων Στρατηγών από τους ακρίτους, γεωπολιτικά, αναθεωρητές της Συνθήκης αυτής. Κατά τα άλλα, «σεβομένους», απόλυτα την Συνθήκη της Λωζάννης, όπως οι ίδιοι δηλώνουν, σε άλλες περιπτωσεις, που νομίζουν ότι τους βολεύει η Συνθήκη αυτή, αποσπασματικά και όχι συνολικά. Πρόκειται, για τον απλής και μόνο – και όχι εξειδικευμένης – λογικής άνθρωπο, για σεβασμό της Συνθήκης της Λωζάννης από μέρους της Άγκυρας σήμερα αλά καρτ και όχι στα πλαίσια του Διεθνούς Δικαίου και των Αρχών της Καλής Γειτονίας, που, ωσαύτως, επικαλείται και ορίζει η Συνθήκη αυτή και συνιστά, άνευ ετέρου. (βλ. Άρθρον 16, όπου ο λόγος για «ιδιαιτέρας συμφωνίας μεταξύ της Τουρκίας και των ομόρων χωρών λόγω της γειτνιάσεως αυτών»).

Οι διοικούντες την Τουρκία σήμερα – και δη οι πολιτικοί και διπλωμάτες – γίνονται διπλωματικός περίγελος, διεθνώς. Ως, εάν η Διεθνής Κοινότητα των επισήμων Οργανισμών και των ενδιαφερομένων, άμεσα ή έμμεσα, Κρατών «να τρώγει κουτόχορτο» της προπαγάνδας, κατά το λαϊκό θυμόσοφο ρητό. Λίγη περίνοια και περίσκεψη και σωστός προβλματισμός για τόσο σημαντικά θέματα δεν βλάπτουν.
Πολύ περισσότερο εκθέτουν τον ίδιο τον Πρόεδρο της Τουρκίας, όταν ο ίδιος δηλώνει, επιλέξει : «Η Τουρκία έχει ακολουθήσει πιστά όσα υπέγραψε στην Συνθήκη. Η Ελλάδα είναι εκείνη, που δεν έχει φανεί πιστή σε όσα συνυπέγραψαν οι δυο χώρες στην Λωζάννη». Και, εν πάση περιπτώσει, δηλώνει υπεύθυνα ο κ. Πρόεδρος, excathedra, ότι «η Τουρκία είναι αποφασισμένη να κάμει κάθε δυνατή προσπάθεια για να εδραιώσει την ειρήνη στην περιοχή». Μακάρι έτσι να είναι, σύμφωνα, όμως, με το γράμμα, το πνεύμα και τους συνημμένους στο κείμενο χάρτες, όπου αυτοί συμφωνούν με το κείμενο σαφώς και όχι αορίστως. Διότι, στην δεύτερη περίπτωση λαμβάνεται υπόψει μόνο το κείμενο (βλ. «Άρθρον 4» «εν περιπτώσει διαφοράς μεταξύ του κειμένου και του χάρτου, θέλει ισχύει το κείμενον»).

Οι άλλες δηλώσεις Υπουργών της Κυβερνήσεως της Άγκυρας (κυρίως ΥΠΕΞ και Άμυνας και εκπροσώπων του Κυβερνώντος κόμματος) ηχούν αλλοπρόσαλλες.

Ένεκα τούτων, π.χ., η ειδική δημοσιογράφος – ερευνήτρια στα «Θρακιώτικα» (βλ. Εφημ. ΤΟ ΠΑΡΟΝ, 31-7-2022) σχολιάζει την αλλοπρόσαλλη αυτή τουρκική προσέγγιση, επιλέξει, δημοσιογραφική αδεία : «Μιλάμε για φοβερή παράκρουση, η οποία όμως δεν οφείλεται σε κάποια βαριά φαρμακευτική αγωγή» (Έλλη Μητακίδου).

2γ. Η στρατιωτική και αστυνομική παρουσία της Ελλάδος «εν ταις νήσοις Μυτιλήνη, Χίω, Σάμω και Ικαρία» και οι υπερπτήσεις στα θαλάσσια σύνορα μεταξύ Μικρασιατικών ακτών της Ανατολίας και Αιγαίου Πελάγους, της Νησιωτικής Ελλάδος – Επικράτειας.

Στο «Άρθρον 13» επιτάσσονται, ανεξαρτήτως, δύο μέτρα – όροι «προς εξασφάλισιν της ειρήνης» στην μόλις προπεριγραφείσα περιοχή (βλ. προοίμιον Άρθρου 13). Το πρώτο μέτρο – όρος αφορά στις υπερπτήσεις στις ακτές της Ανατολίας από «την ελληνικήν στρατιωτικήναεροπλοΐαν», αφ’ ενός, και στις υπερπτήσεις εις «τας ρηθείσας νήσους» της τουρκικής «στρατιωτικής αεροπλοΐας», αφετέρου. Το δεύτερο μέτρο – όρος αφορά «εις τας ελληνικάς στρατιωτικάς δυνάμεις εν τοις ειρημέναις νήσοις», «εις την δύναμιν χωροφυλακής και αστυνομίας» και «εις εγκατάστασιν ναυτικής βάσεως ή εις ανέγερσιν οχυρωματικού τινός έργου». Υπογραμμίζουμε τον κύριο και μόνο σκοπό του «Άρθρου 13». Προτάσσεται στο Άρθρο αυτό : είναι «Προς εξασφάλισιν της ειρήνης».
2γ i. Υπερπτήσεις. Με βάση τον ανωτέρω και μόνον σκοπό, επιτάσσεται, ορθώς, «προς εξασφάλισιν της ειρήνης», η αποφυγή, άνευ ετέρου, μονίμως, των υπερπτήσεων στρατιωτικών αεροπορικών σχηματισμών, εκατέρωθεν. Επιλέξει στο «Άρθρον 1, εδ. 2» : «Θα απαγορευθή εις την ελληνικήν στρατιωτικήν αεροπλοΐαν να υπερίπταται του εδάφους της ακτής της Ανατολίας. Αντιστοίχως, η Οθωμανική Κυβέρνησις θα απαγορεύσηεις την στρατιωτικήν αεροπλοΐαν αυτής να υπερίπταται των ρηθεισών νήσων».
Αλήθεια, ποιος μπορεί να αντιλέξειεις τούτο; Μάλιστα, πέραν των σαφών διατακτικών όρων της Συνθήκης της Λωζάννης και στα διεθνή πλαίσια των Αρχών Καλής Γειτονίας; Τι επ’ αυτών εφαρμόζεται, έκτοτε, κυρίως στις μέρες μας, από πλευράς Τουρκίας; Μετά, μάλιστα, το τουρκικό, προ πολλών χρόνων, «CasusBelli»; Οι αιτιάσεις από τουρκικής πλευράς για υπερπτήσεις ελληνικών στρατιωτικών αεροπορικών σχηματισμών στις ακτές της Ανατολίας, αν γίνονται αποδεδειγμένως, έχουν θέση και πρέπει να σταματήσουν εις απόλυτο σεβασμό της Συνθήκης Ειρήνης της Λωζάννης. Άλλως, οι τουρκικές αυτές αιτιάσεις συνιστούν καθαρή «προπαγάνδα» προς αλλοτρίους σκοπούς, πέραν «της εξασφαλίσεως της ειρήνης», του Άρθρου 13. Ο νοών, νοείτο. Διότι επιδιώκεται από τουρκικής πλευράς η χαλάρωση των απαγορευτικών πτήσεων, κατά το ανεπιτυχές

προηγούμενο των χερσαίων, του Έβρου, συνόρων, με εργαλείο το μεταναστευτικό – προσφυγικό ζήτημα.
Φυσικά, να μη συγχέουμε τις εκ συστήματος, μέρα και νύχτα, δυναμικές απωθήσεις από ελληνικής πλευράς τουρκικών αεροπλάνων, οπλισμένων ή αναγνωριστικών, υπεράνω «των ρηθεισών νήσων». Αυτές είναι αναγκαίο εθνικό – κρατικό χρέος, πάντοτε, εις εφαρμογή και υπόμνηση του «Άρθρου 13», εν πλήρει ισχύι, της Συνθήκης της Λωζάννης.

2γ ii. «Ελληνικαί Στρατιωτικαί Δυνάμεις», «Δυνάμεις χωροφυλακής και αστυνομίας», «Εγκατάσταση ναυτικής βάσεως», «Ανέγερσις οχυρωματικού τινός έργου», εις «τας ρηθείσας νήσους».

«Ελληνικαί Στρατιωτικαί Δυνάμεις» και «Δύναμις χωροφυλακής και αστυνομίας» «εν ταις ειρημέναις νήσους». Οι ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις, κατά τη Συνθήκη, δέον να διαθέτουν, incitu, επιλέξει : «τον συνήθη αριθμόν των διά την στρατιωτικήν υπηρεσίαν καλουμένων, οίτινες δύνανται, να εκγυμνάζωνται επί τόπου». Επομένως, δεν ομιλεί για ολική «αποστρατικοποίηση», κατά την τουρκική εκδοχή, αλλά αναφέρεται στην δυνατότητα υπάρξεως Κέντρου Νεοσυλλέκτων των «Ελληνικών Στρατιωτικών Δυνάμεων», εν γένει, προς εκγύμναση, επί τόπου, incitu, νεοσυλλέκτων από όλη την ελληνική Επικράτεια. Το γεγονός είναι εις επιβεβαίωση αυταπόδεικτη της εδαφικής ενότητος και κυριαρχίας της Ελλάδος «εν ταις ειρημέναις νήσοις», κατά την Στερεά και Νησιωτική Ελλάδα. Επιπλέον, και στο ίδιο πνεύμα, λαμβάνεται πρόνοια για την διασφάλιση στα νησιά αυτά της αστικής τάξεως και ασφάλειας. Πως προνοείται αυτό; Επιλέξει : με «δύναμιν χωροφυλακής και αστυνομίας ανάλογον προς την εφ’ ολοκλήρου του ελληνικού εδάφους υπάρχουσαν τοιαύτην» (βλ. Άρθρον 13, εδ. 3).

Τι απαγορεύεται, άνευ ετέρου; Επί λέξει: «Αι ειρημέναι νήσοι δεν θα χρησιμοποιηθώσιν εις εγκατάστασιν ναυτικής βάσεως ή εις ανέγερσιν οχυρωματικού τινός έργου» (βλ. Άρθρον 13, εδ. 1). Εύλογο. Διότι, το 1923, στις ακτές της Ανατολίας, απέναντι από «τας ειρημένας νήσους», δεν υπήρχε επί του πεδίου κάτι ενοχλητικό από τουρκικής πλευράς. Η Τουρκία, ως νέο Κράτος, δεν διέθετε εδώ ναυτικές δυνάμεις. Ούτε μπορούσε να συγκριθεί με την ελληνική ναυτική, εμπορική και πολεμική πείρα, με την ελληνική ναυτοσύνη, ευρύτερα. Αυτήν απέδειξε η Ελλάδα στους βαλκανικούς πολέμους και μετά, με το ναυτικό Σύμβολό της, το θωρηκτό «Αβέρωφ». Επομένως, έπρεπε να ληφθεί μέριμνα επ’ αυτού προς καθησυχασμό της Τουρκίας. Αυτό και επί δεκαετίες ίσχυσε!

2γ iii. Εν τω μεταξύ χρόνω, επί των ακτών της Ανατολίας, ακριβώς απέναντι «από τας ειρημένας νήσους», η Τουρκία, και δη σήμερα σε μια φιλοσοφία αναθεωρητισμού, έχει αναπτύξει την στρατιά του Αιγαίου, στις ακτές της

Ανατολίας,και ισχυρή δύναμη αποβατικού στόλου. Αλήθεια, εναντίον ποίων; Μάλιστα, σε συνδυασμό με το πρωτοφανές και μοναδικό στην Διεθνή Κοινότητα των Κρατών CasusBelli της Τουρκίας εναντίον ειδικώς της Ελλάδος; Δεν λησμονούμε, πρόσφατα, την συμβολική παρουσία του Προέδρου της Τουρκίας και του συνεταίρου του των Γκρίζων Λύκων σε αποβατική άσκηση στις ακτές της Σμύρνης και τις σχετικές ανθελληνικές δηλώσεις των. Τι αφελές κακοστημένο «θέατρο»! Εις επιβεβαίωση, όμως, των ανησυχιών της Ελλάδος και της αυτονόητης ανάγκης αμυντικής θωρακίσεως των «ειρημένων νήσων» της Συνθήκης της Λωζάννης, κατά το ισχύον Διεθνές Δίκαιο της αυτοάμυνας, όταν διαπιστώνεται επιθετική διάθεση, «έργοις και λόγοις».

Η Συνθήκη της Λωζάννης, κατά το γράμμα και πνεύμα της, επιτάσσει επάνοδο εδώ στην, anteguem, κατάσταση – statusquo –, του 1923, έτους αποδοχής της από την Τουρκία, γιατί σ’ αυτήν την Συνθήκη οφείλει την σημερινή της υπόσταση ως συγχρόνου Κράτους στην Διεθνή Κοινότητα των Κρατών. Άρα, απόσυρση της στρατιάς και του στόλου αποβατικών πλοίων της από τις ακτές τη Μικράς Ασίας – Ανατολίας, μονίμως, π.χ. στην Μαύρη Θάλασσα ή διάλυσή της, αφ’ ενός, και εφαρμογή του Άρθρου 13, εδ. 1, ως προς την Ελλάδα, ως προς «τας ειρημένας νήσους» της Νησιωτικής Ελλάδς, αφ’ ετέρου, «προς εξασφάλισιν της ειρήνης» (Προοίμιο του Άρθρου 13). Αλλά και την εξασφάλισην ικανών πόρων υπέρ των «ιδίων Εθνών».

Άλλως, η Ελλάδα θά΄πρεπε να παραιτηθεί των δικαιωμάτων αυτοάμυνας και σεβασμού της κυριαρχίας της «επί των ειρημένων νήσων», που προβλέπονται από το ισχύον Διεθνές Δίκαιο, συγκεκριμένο σε τέτοιες καταστάσεις. Που, βέβαια, επιτάσσεται, κατ’ εξοχήν, και στο ισχυρό – ανεπανάληπτο «ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ» της όλης Συνθήκης της Λωζάννης. Το επαναλαμβάνουμε :«..αι σχέσεις αύται δέον να βασίζωνται επί του σεβασμού της ανεξαρτησίας και της κυριαρχίας των Κρατών».

Άλλως, η Ελλάδα, θά ΄πρεπε να υποκύψει στο ανατολίτικο οθωμανικό λαϊκό ρητό – δόγμα : «σφάξεμΑγάμ ν’ αγιάσω», της περιόδου του Σουλτανάτου Μωάμεθ Β΄ του Πορθητού και των διαδόχων του μέχρι της διαλύσεώς του, το 1923, προτύπου των σημερινών, κάποιων, νεοοθωμανών Ηγετών της σημερινής Τουρκίας, εις αποχρωματισμό του ευρωπαϊκού προτύπου της Ε.Ε., υποψήφιο Μέλος της οποίας είναι η Τουρκία, με την δική της πρωτόβουλη, και πάλι, επιλογή, κατ’ αίτησή της.

Η Ελλάδα, σε μια τέτοια τουρκική επιλογή και πολιτική, έχει εθνικό και κρατικό χρέος να πορεύεται με τρεις ιστορικούς διαχρονικούς όρους επιβιώσεως. Ποιοι είναι αυτοί; Πρώτον, «εις οιωνός άριστος αμύνεσθαι περί πάτρης» (Ομήρου Ιλ., 12, στ. 2, 43)• δεύτερον, «Μέγα το της θαλάσσης Κράτος» (Θουκυδίδης Ι. 143,5, κατ’ άλλους, ρήση Περικλέους) των Αρχαίων Ελλήνων, προγόνων, κατά την Στερεά και

Νησιωτική, των κλασικών χρόνων του 5ου και 4ου π.Χ. αιώνων• και τρίτον, το λατινικό ρητό Ιουλίου Καίσαρος: «sivispacem, parabellum», δηλ., «εάν θες ειρήνη, προετοιμάσου για πόλεμο». Φυσικά, αυτό και πράττει ειδικά σήμερα, εις εξουδετέρωση του εις βάρος της νεοοθωμανισμού, «ονείρου θερινής νυκτός».

2γ iv. «Αι νήσοι Ίμβρος και Τένεδος» (Άρθρον 14). Παραθέτουμε, αυτολεξεί, όλο, το «Άρθρον 14».

«Άρθρον 14. Αι νήσοι Ίμβρος και Τένεδος, παραμένουσαι υπό την τουρκικήνκυριαρχίαν, θα απολαύωσιν ειδικής διοικητικής οργανώσεως, αποτελουμένης εκ τοπικών στοιχείων και παρεχούσης πάσαν εγγύησιν εις τον μη μουσουλμανικόν ιθαγενή πληθυσμόνδι’ ό,τι αφορά εις την τοπικήν διοίκησιν και την προστασίαν των προσώπων και των περιουσιών. Η διατήρησις της τάξεως θα εξασφαλίζηται εν αυταίς δι’ αστυνομίας στρατολογουμένης μεταξύ του ιθαγενούς πληθυσμού, τη φροντίδι της ως άνω προβλεπομένης τοπικής διοικήσεως, υπό τας διαταγάς της οποίας θα διατελή. Αι συνομολογηθείσαι ή συνομολογηθησόμεναι μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας συμφωνίαι, αι αφορώσαι την ανταλλαγήν των ελληνικών και τουρκικών πληθυσμών, δεν θα εφαρμοσθώσιν εις τους κατοίκους των νήσων Ίμβρος και Τένεδος».

Οι προβλέψεις του άρθρου. Τα νησιά Ίμβρος και Τένεδος «παραμένουσιν υπό την τουρκικήν κυριαρχίαν», αλλ’ υπό συγκεκριμένους όρους. Αυτοί είναι, σαφείς και υποχρεωτικοί για την Τουρκία, οι εξής : Πρώτον, τα δύο αυτά νησιά, επιλέξει, «θα απολαύωσιν ειδικής διοικητικής οργανώσεως εκ τοπικών στοιχείων». Σαφές; Σαφέστατο. Δεύτερον, «παροχή πάσης εγγυήσεως εις τον μη μουσουλμανικόν ιθαγενή πληθυσμόν δι’ ότι αφορά εις την τοπικήνδιοίκησιν και την προστασίαν των προσώπων και των περιουσιών». Διαυγές; Διαυγέστατο. Τρίτον, οργάνωση «προς διατήρησιν της τάξεως αστυνομίας, στρατολογουμένης μεταξύ του ιθαγενούς πληθυσμού», δηλ., πρωτίστως του ελληνικού στοιχείου, του, κυρίως, πληθυσμού νομίμων πολιτών, από αιώνων, των νησιών αυτών. Υπάρχει κάποια ασάφεια λεκτική; Ουδεμία. Τέταρτον, ανάθεση της «φροντίδος» διοργανώσεως της Αστυνομίας «εις την προβλεπομένην τοπικήν διοίκησιν, υπό τας διαταγάς της οποίας θα διατελή «η αστυνομία» προς «διατήρησιν της τάξεως». Κάτι παράλογο εδώ; Όχι. Το κείμενο της Συνθήκης της Λωζάννης εδώ κείται, κατά λόγον ακριβείας του ζητουμένου.

Ποια η εφαρμογή του άρθρου 14 της Συνθήκης της Λωζάννης; Η Άγκυρα, από το 1923 ως πρόσφατα, έκαμε ό,τι μπορούσε, για να μην ισχύσει, αλλά να παραμορφωθεί, το περιβόητο και διάσημο αυτό «Άρθρον 14, Αι νήσοι Ίμβρος και Τένεδος». Διέλυσε, κυριολεκτικά, το αυτοδιοικητικό, κοινοτικό και εκπαιδευτικό σύστημα των δυο μαρτυρικών αυτών νησιών, κατά φάσεις. Αποτέλεσμα; Η

προσφυγιά των Ρωμιών εδώ στην Κωνσταντινούπολη, κυρίως στην Ελλάδα, και στην Ευρώπη και στις Η.Π.Α. και αλλού της ελληνικής οικουμένης. Τα ωραία χωριά, με τα ιστορικά παραδοσιακά σπίτια, ερήμωσαν. Κατέστησαν οιωνοί φαντάσματα, πλην κάποιων εξαιρέσεων. Τα γνωρίζουμε αυτά όχι από παραμύθια αλλά εξ ιδίας αντιλήψεως, από κάποιες επί τούτου ειδικές επισκέψεις, με διάφορες αφορμές. Η δε εγκατάσταση, σκοπίμως από το Κράτος, φυλακών εγκληματιών στην Ίμβρο επαύξησε το έγκλημα, τον φόβο, τον τρόμο, τον ακούσιο διωγμό. Δράματα ανθρώπινα ανείπωτα και απερίγραπτα.

Αυτά, όχι επί των σημερινών διοικούντων την Τουρκία, υπό τον Πρόεδρο Ερντογάν, αλλά επί των προκατόχων αυτού κεμαλικών Κυβερνήσεων. Επί της Πατριαρχίας σήμερα Βαρθολομαίου του Α΄, Ιμβρίου, και με δικές του προσωπικές παρεμβάσεις και διά της επί τόπου Μητροπόλεως Ίμβρου και Τενέδου, και άλλων φιλογενών ομογενών, άρχισε κάτι να ξανανθίζει στα νησιά αυτά. Το πανελλήνιο και πανανθρώπινο αίτημα πλήρους εφαρμογής του «Άρθρου 14» της Συνθήκης της Λωζάννης είναι πάντα επίκαιρο, αν πιστεύουμε στην πλήρη εφαρμογή της. Αυτά υπόψη και των σημερινών Ηγητόρων της Τουρκίας, του Προέδρου και των δύο Υπουργών του, Εξωτερικών και Άμυνας, προπαντός. Αφού, κατά την Συνθήκη αυτή, «Αι νήσοι Ίμβρος και Τένεδος παραμένουσι υπό την τουρκικήν κυριαρχίαν», αλλ’ υπό όρους.

2γ ν. Δωδεκάνησα. Η Συνθήκη της Λωζάννης στο «Άρθρον 15» επιτάσσει επιλέξει τα εξής, ισχύοντα σήμερα.

Το «Άρθρον 15» επιλέξει. «Η Τουρκία παραιτείται υπέρ της Ιταλίας παντός δικαιώματος και τίτλου επί των κάτωθι απαριθμουμένων νήσων, τουτέστιν της Αστυπαλαίας, Ρόδου, Χάλκης, Καρπάθου, Κάσσου, Τήλου, Νισύρου, Καλύμνου, Λέρου, Πάτμου, Λειψούς, Σύμης και Κω, των κατεχομένων νυν υπό της Ιταλίας, και των νησίδων των εξ αυτών εξαρτημένων, ως και της νήσου Καστελλορίζου (όραχάρτην, υπ’αρ. 2)».
Σχολιάζουμε το ουσιώδες εδώ, την «παραίτησιν της Τουρκίας υπέρ της Ιταλίας παντός δικαιώματος και τίτλου» επί των Δωδεκανήσων, που απαριθμούνται και είναι εν συνόλω 14 νησιά με «τας νησίδας των». Επικράτησε όμως ο όρος Δωδεκάνησα, ως terminustechnicus. Στην ουσία είναι Δεκατετράνησα. Επισημαίνεται, επίσης, το γεγονός της παραιτήσεως «παντός δικαιώματος και τίτλου» της Τουρκίας, όχι μόνο από τις ονομαστί μνημονευόμενες νήσους, αλλά και από «τας νησίδας τας εξ αυτών εξαρτημένας». Είναι, κυρίως, βοσκοτόπια, ανέκαθεν, των αυτοχθόνων Ελλήνων κατοίκων «των απαριθμουμένων νήσων».

Επισημαίνει ειδικώτερα η Συνθήκη ότι «επί των κάτωθι απαριθμουμένων νήσων», από τις οποίες η Τουρκία «παραιτείται υπέρ της Ιταλίας παντός δικαιώματος και

τίτλου», συμπεριλαμβάνεται και η νήσος Καστελλόριζος. Και παραπέμπει, πέραν του κειμένου, και στον σχετικό χάρτη : «ως και της νήσου Καστελλορίζου (όραχάρτην, υπ'αρ. 2)».

Στο Α΄ μέρος της ερεύνης μας (βλ. π.χ. μεταξύ άλλων ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας,www.orthodoxianewsagency.gr (9-7-2022),www.ekklisiaonline.gr, www.taxidromos.gr, www.patrasevents.gr και www.orthodoxtimes.gr) αναφέρεται ότι, μετά τον β΄ παγκόσμιο πόλεμο (1940-1944), η ηττηθείσα Ιταλία, με την Συνθήκη των Παρισίων, του 1947, παρεχώρησε, παραιτηθείσα, κάθε «δικαίωμα και τίτλον» επί των νήσων αυτών, 14 τον αριθμό, στην νικήτρια Ελλάδα. Ουδείς άλλος συμβαλλόμενος, ως ενδιαφερόμενος, υπήρξε, πέραν των δύο, Ιταλίας και Ελλάδος, στην Συνθήκη αυτή. Προπαντός, και κυρίως, η Τουρκία δεν το δικαιούτο, διότι προσκρούει, σαφώς, τούτο στο παραπάνω «Άρθρον 15» της Συνθήκης της Λωζάννης. Είχε ήδη παραιτηθεί η Τουρκία υπέρ της Ιταλίας «παντός δικαιώματος και τίτλου», από το 1923, πριν, δηλ., 25 χρόνια περίπου, από το 1947.

Ο νυν πασάς Υπουργός Άμυνας της Τουρκίας αναφέρεται από καιρού εις καιρόν για το Καστελλόριζο, ότι απέχει μόνο 1500 μέτρα από τις τουρκικές ακτές και ότι κολυμπώντας μπορεί κανείς από την ασιατική ακτή να φθάσει στο νησί. Από σκοπιμότητα, ίσως και από άγνοια της στιγμής των δηλώσεών του, συνείρει το Καστελλόριζο με το «Άρθρον 12» της Συνθήκης της Λωζάννης, κατά τα 3 μίλια από της ασιατικής ακτής, που ορίζονται τα θαλάσσια σύνορα της Τουρκίας. Αλλά η Συνθήκη της Λωζάννης αναφέρεται ονομαστί στα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου. Τα Δωδεκάνησα, το επαναλαμβάνουμε από σκοπού, παραχωρήθηκαν από την ίδια Συνθήκη της Λωζάννης στην Ιταλία, που τα κατείχε, το 1923. Να προσέξει ο πασάς – έτσι τον αποκαλεί και ο Πρόεδρος της Τουρκίας – το «Άρθρον 15», τι προνοεί και επιτάσσει για τα Δωδεκάνησα και ειδικότερα για το Καστελλόριζο (βλ. εδώ την παρούσα ενότητα 2γ v).

Ως προς το κολύμπι του πασά, αυτό είναι μια καλή πρόταση – ιδέα του πασά, για ειδικούς κολυμβητικούς γυμναστικούς αγώνες μεταξύ των δύο πλευρών. Αυτό στα πλαίσια της Αρχής της καλής γειτονίας, και όχι για καυγάδες και μπελάδες, για να θυμηθούμε δύο τουρκογενείς, συχνές στο ελληνικό λεξιλόγιο, λέξεις.

2γ vi. Κύπρος. Το «Άρθρον 20» της Συνθήκης της Λωζάννης διαγορεύει επί λέξει: «Η Τουρκία δηλοί ότι αναγνωρίζει την προσάρτησιν της Κύπρου, ανακηρυχθείσαν υπό της Βρετανικής Κυβερνήσεως, την 5ην Νοεμβρίου 1914».

Το Άρθρο αυτό, του 1923, κατόπιν της ιδρύσεως του ανεξαρτήτου Κράτους της Κύπρου (1959-1960), έπαυσε ισχύον. Αναφέρουμε την περίπτωση της Κύπρου της

Συνθήκης της Λωζάννης, γιατί σήμερα το 1/3 περίπου της Ανεξαρτήτου Κυπριακής Δημοκρατίας βρίσκεται, με διάφορα προσχήματα – τερτίπια, υπό τουρκική κατοχή, παρά τις συγκεκριμένες εποικοδομητικές προτάσεις του Ο.Η.Ε. και του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. για οριστική λύση του Κυπριακού. Εν τω μεταξύ, η κατάσταση έχει επιβαρυνθεί, λόγω του νεοοθωμανικού αναθεωρητισμού της σημερινής Ηγεσίας της Τουρκίας, ως πολύ καλά γνωστό.

Το γενικό συμπέρασμα από όλα τα ανωτέρω αναλυθέντα επί του κειμένου της Συνθήκης της Λωζάννης είναι ότι η Τουρκία, για να χρησιμοποιήσουμε τους σχετικούς βαρύγδουπους όρους της Συνθήκης, ιδία γεωπολιτική επιλογή, παραιτήθηκε «παντός δικαιώματος και τίτλου» στο Αιγαίο και στην Νοτιοανατολική Μεσόγειο. Η ίδια έκρινε και αποφάσισε, το 1923, να είναι γεωπολιτικά και γεωστρατηγικά μια ηπειρωτική χώρα, από των ακτών του Αιγαίου Πελάγους και της Νοτιανατολικής Μεσογείου μέχρι Περσίας (σημ. Ιράν). Η προκάτοχος Οθωμανική Αυτοκρατορία του Μωάμεθ Β΄ του Πορθητού ουδέποτε είχε, εξ ιδιοσυγκρασίας, αγαθές σχέσεις με τον θαλάσσιο χώρο, με την «ναυτοσύνη», ειδικότερα. Το «Μέγα το της θαλάσσης» των Ελλήνων κατίσχυσε στο Αιγαίο και στην Νοτιοανατολική Μεσόγειο από το 1821, με την Ελληνική κατά των Οθωμανών Επανάσταση, ως το 1912, στους Βαλκανικούς πολέμους. Διέλυσε, με την συμπαράσταση των Συμμάχων της, κατά κράτος στην θάλασσα, την Οθωμανική Αυτοκρατορία Μωάμεθ Β’ του Πορθητού. Έτσι γράφεται η ιστορία.

2γ vii. «Άρθρον 27» των ΕΙΔΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ» επί του εδαφικού. Λαμβάνεται ειδική μέριμνα στην Συνθήκη «διάτας θρησκευτικάς μουσουλμανικάς Αρχάς» «εκτός του τουρκικού εδάφους» και «επί των υπηκόων εδάφους αποσπασθέντος της Τουρκίας». Επιλέξει το «Άρθρον 27»:

«Άρθρον 27. Ουδεμία πολιτική, νομοθετική ή διοικητική εξουσία ή δικαιοδοσία θέλει ασκηθή, δι’ οιονδήποτε λόγον, υπό της Κυβερνήσεως ή των Αρχών της Τουρκίας εκτός του τουρκικού εδάφους επί των υπηκόων εδάφους διατελούντος υπό την κυριαρχίαν ή το προτεκτοράτον των λοιπών Δυνάμεων, των υπογραψασών την παρούσαν Συνθήκην και επί των υπηκόων εδάφους αποσπασθέντος της Τουρκίας. Εννοείται ότι η πνευματική δικαιοδοσία των θρησκευτικών μουσουλμανικών Αρχών δεν θέλει ποσώς θιγή».

Πολύ σημαντικό και άξιο προσοχής το «Άρθρον 27». Ο λόγος για τις θρησκευτικές μουσουλμανικές κοινότητες εκτός Τουρκίας, «εκτός του τουρκικού εδάφους», «υπηκόους εδάφους αποσπασθέντος της Τουρκίας», στις οποίες, επιλέξει «εννοείται ότι η πνευματική δικαιοδοσία των θρησκευτικών μουσουλμανικών Αρχών δεν θέλει ποσώς θιγή». Αφορά άμεσα και τελεσίδικα και στην

Μουσουλμανική Μειονότητα της Ελλάδος και δη της Θράκης. Περί αυτής ειδικότερα στο Γ΄ Μέρος της παρούσης ερεύνης, σε σχέση με την Ελληνική Ορθόδοξη Μειονότητα της Τουρκίας (Κωνσταντινούπολη – Περιφέρεια, νησιά Ίμβρος και Τένεδος).